

KORT & GODT OM: MERE OM UDTALEVANSKELIGHEDER

De fleste småbørn har udtalevanskeligheder i større eller mindre grad. Dette skyldes at det tager tid for barnet at opbygge et lydinventar og lære hvordan de forskellige lyde skal produceres. Mange børn vokser fra udtalevanskelighederne, mens andre børn har brug for konkret træning i lydene.

Typiske vs. atypiske fonologiske vanskeligheder

Når vi taler om udtalevanskeligheder, skelner vi mellem typiske og atypiske fonologiske mønstre.

Mange udtalefejl anses som en del af børns lydlige udvikling og ses derfor som "typiske" indenfor en specifik aldersgruppe. Fx ser man ofte "fronting" (fx kat = tat) frem til 3,5 år. Inden da er det muligt at udtalefejlen falder på plads af sig selv. Hvis barnet fortsætter med at lave denne type udtalefejl, vil der være tale om et forsinket udtalemønster og man bør her opsøge logopædisk vejledning.

Nogle udtalefejl kategoriseres som "atypiske". Det kan fx være vokalforandringer, sletning af initiale konsonanter, backing, nasalering mm. I modsætning til "typiske" udtalemønstre, betyder "atypisk" at udtalefejlen ikke vil falde på plads af sig selv og at der derfor er behov for logopædisk vejledning.

HUSK: Logopæden kan gennem en udtaletest vurdere om der er tale om typiske eller atypiske udtalemønstre. Mange børn har en blanding af begge dele - særligt hvis barnet har mange fonologiske vanskeligheder.

Som tommelfingerregel bør man tage kontakt til den lokale PPR-logopæd, hvis barnet efter 3,5-4 års alderen fortsat har udtalevanskeligheder.

Konsistente vs. inkonsistente fonologiske vanskeligheder

Konsistente fonologiske vanskeligheder betyder at barnet konsekvent laver den samme type udtalefejl, fx altid siger "tat" i stedet for "kat". Lytteren kan her relativt nemt lære at afkode barnets forskellige udtalefejl, da man blot kan lære barnets udtalemønstre at kende.

Når udtalefejlene derimod er "inkonsistente" betyder det, at barnet ikke udtaler ordene på samme måde hver gang. Det kan fx være at barnet nogle gange siger "kage", men også kan finde på at sige "tage", "kade" og "age". Dette gør det svært for lytteren at afkode barnet, og barnet kan derfor ofte føle sig misforstået.

Hvis barnet har inkonsistente fonologiske vanskeligheder, bør man være særligt opmærksom, da det bl.a. kan være tegn på verbal dyspraksi. Børn med inkonsistente vanskeligheder kan i nogle tilfælde også have andre sproglige vanskeligheder. Man bør derfor være særlig nysgerrig på barnets sprog. Den lokale logopæd kan her vurdere omfanget og tilbyde den rette vejledning.

Højtækningsbøger
til udtaletræning

Find mere inspiration og gratis spil på Børnelogopæd.dk